

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:53
sssjournal.com

pp.7344-7358
ISSN:2587-1587

2019
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 21/10/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 21/12/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 21.12.2019

TÜRKİYE'DE UYUŞTURUCU SORUNU VE MÜCADELE POLİTİKALARI: VATANDAŞ ALGISI *

DRUG PROBLEMS AND POLICIES IN TURKEY: CITIZENS' PERCEPTION

Doç. Dr. Erhan ÖRSELLİ

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Konya/TÜRKİYE
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3977-0099>

Öğr. Gör. Veysel BABAHAÑOĞLU

Düzce Üniversitesi, Akçakoca MYO, Adalet Programı, Düzce/TÜRKİYE
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3734-7430>

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.2006>

Reference : Örselli, E. & Babahanoğlu, V. (2019). "Türkiye'de Uyuşturucu Sorunu ve Mücadele Politikaları: Vatandaş Algısı", *International Social Sciences Studies Journal*, 5(53): 7344-7358.

ÖZ

Son zamanlarda hızlı bir şekilde yayılan, deyim yerindeyse çağımızın birer ölüm tuzağı haline gelen uyuşturucu maddeler ve bunların kullanımı ile ortaya çıkan sosyal ve ekonomik problemler hayatın neredeyse her alanına sirayet etmiştir. Yapılan çalışmalar, uyuşturucu madde kullanımının toplumun bütün sosyal katmanlarında farklı şekillerde olsa da kendini gösterdiğini kanıtlamaktadır. Ayrıca, uyuşturucu madde kullanımının oluşturduğu sorunun günümüzde salt bir güvenlik ve sağlık sorunu olmaktan çıktığı, bununla birlikte ekonomik ve sosyal bir sorun haline geldiği rahatlıkla ifade edilebilir. Nitekim günümüzde modern devletler, uyuşturucu madde bağımlılığını ve kullanımını önlemeye yönelik, bir takım mücadele politikalarını yürürlüğe koymuştur. Bu bağlamda, toplumun ve sağlıklı nesillerin geleceğini ciddi manada etkileyen ve önemli bir sorun haline gelen uyuşturucu madde kullanımı ve bu sorunla mücadelede devletler tarafından yürürlüğe konulan kamu politikalarının analiz edilmesi, uygulamada eksik yönlerin tespiti ve daha etkili politikaların yürürlüğe konulabilmesi açısından oldukça hayati bir öneme sahiptir. Uyuşturucu ile mücadelede başarılı olmanın yolu; etkin mücadele politikalarını yürürlüğe koymanın yanı sıra, sivil ve resmi tüm aktörler ile birlikte tüm toplumsal paydaşların ortak mücadele etmesinden geçmektedir. Büyük bir genç nüfusa sahip olan Türkiye'de, sınır aşan bir sorun olan uyuşturucu madde sorunu her geçen gün daha da tehlikeli bir hal almaktadır. Bu kapsamda uyuşturucu ile mücadele politikaları yürürlüğe konulmakta ve uygulanmaktadır. Örneğin, İçişleri Bakanlığı tarafından uyuşturucu ile mücadele kapsamında kurulan narkotimlerin sayısı arttırılmakta; uyuşturucu satıcılarına yönelik yürütülen operasyonlara ağırlık verilmektedir. Ayrıca tek tuşla uyuşturucu satıcılarını ihbarda bulunmaya olanak sağlayan UYUMA projesi 2018 yılında hayata geçirilmiştir. Çalışmanın temel amacı, Türkiye'nin uyuşturucu madde sorunu ile mücadelede yürürlüğe koyduğu politikaları tespit ederek, vatandaşların Türkiye'de uyuşturucu madde sorunu ile mücadeledeki farkındalık düzeyleri ile bu alanda yürütülen çalışmaların ve kurumların başarı düzeylerini vatandaş algısı üzerinden tespit ve analiz etmektir. Bu doğrultuda Türkiye genelinde 12 ilde, 03-20 Haziran 2016 tarihleri arasında nicel bir alan araştırması gerçekleştirilmiştir. Çalışmada anket çalışmasından elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kamu Politikası, Uyuşturucu, Vatandaş, Türkiye.

* Bu çalışma, Necmettin Erbakan Üniversitesi, BAP Koordinatörlüğü tarafından "161321001" proje numarası ile desteklenen "Kamu Politikası Yaklaşımı Çerçevesinde Türkiye'nin Uyuşturucu ile Mücadele Politikalarında Toplumsal Algı" başlıklı yüksek lisans tezinden yararlanılarak hazırlanmıştır. Çalışmada kullanılan veri ve bulgular bu projenin ve yüksek lisans tezinin bir bölümünü içermektedir. Çalışma aynı zamanda 7. Uluslararası Kamu Politikası Sempozyumunda "Türkiye'de Uyuşturucu İle Mücadele Politikaları ve Toplumsal Algı" başlığı ile sunulmuş ve yayımlanmış bildirinin genişletilmiş ve güncellenmiş halidir.

ABSTRACT

Recently, rapidly spreading, in a short expression, is a death trap of our age, and the use of drugs and the resulting social and economic problems have spread to almost every area of life. Studies have shown that drug use has manifested itself in all social strata of society in different ways. In addition, it can easily be stated that the problem of drug use is not only a security and health problem, but also becomes an economic and social problem. Indeed, today modern states have introduced a number of fighting policies to prevent drug abuse and use. In this context, using of drugs that became an important problem and also seriously affect the future of society and healthy generations, and the analysis of public policies implemented by the states in the fight against this problem, are of vital importance in terms of defining deficiencies in practice and implementing more effective policies. The way to succeed in the fight against drugs; In addition to enforcing effective combat policies and also build common struggle between all civil and official actors as well as all social stakeholders. With a large young population in Turkey, cross-border drug problem is a problem that becomes more serious situation with every passing day. In this context, anti-drug policies are put into force and implemented. For example, the number of narcotics established by the Ministry of the Interior to combat drugs has been increased; operations focused on drug dealers. In addition, the UYUMA project was launched in 2018, which allows one-touch put on the scent the drug dealers to narcotic teams. The main objective of the study is to identify and analyze the enforcement of the policy on Turkey's fight against the drugs problem, citizens of Turkey on the drug issue with the awareness of the struggle of the work undertaken in this area and the institutions identified through the national perception level of success. In this respect, quantitative field research was carried out between 03-20 June 2016 in 12 cities across Turkey. Findings and comments obtained from the survey study are included in the study.

Key Words: Public Policy, Drug, Citizens, Turkey.

1. GİRİŞ

Tarihin her döneminde insanoğlunun bazen mistik inançlar, bazen de tedavi amaçlı nedenler ile uyuşturucu madde kullandığı bilinmektedir. Ayrıca, uyuşturucu madde kullanımının oluşturduğu sorunun günümüzde sadece sağlık ve güvenlik sorunu olmadığı, bununla ötesine ulaşarak hem ekonomik hem de sosyal alanlarda birer sorun haline geldiği rahatlıkla ifade edilebilir. Bu nedenle uyuşturucu madde kullanımı artık dünyanın her yerinde ciddi bir problem olarak kabul görmektedir.

Modern devletler tarih boyunca uyuşturucu madde ile mücadele yöntemlerini oluştururken tarihsel, kültürel ve dinsel öğelerden esinlenerek çeşitli politikalar geliştirmişlerdir. Nitekim uyuşturucu madde kullanımını önlemek amacı ile birçok önlem alınmaktadır. Buna rağmen uyuşturucu madde sorunu sınır aşan bir nitelik taşıdığından çözümü karmaşık ve bir o kadar da güç olmaktadır. Bu nedenle uyuşturucu madde kullanımı ile mücadelede ulusal politikalar yeterli gelmemektedir. Bu kapsamda ülkeler sorunun uluslararasılaşması nedeniyle yürütülen ulusal ve yerel düzeydeki politikalar yerine, uluslararası aktörler ile iş birliğine giderek topyekûn mücadele politikalarını tercih etmektedir. Bu yönüyle ülkeler uyuşturucu madde kullanımını ve teminini siyasal, ekonomik ve dinsel nedenlerden dolayı ya tamamen yasaklamakta ya da legalleşme/liberalleşme politikaları kapsamında kısmen veya tamamen serbest bırakmaktadır.

Türkiye dünya uyuşturucu transfer ağları üzerinde bazen hedef ülke bazen de transit ülke konumunda yer almaktadır. Coğrafik anlamda eski medeniyetlerin buluşma alanı olması ve dünya uyuşturucu madde üretim alanlarına yakın olması Türkiye'nin uyuşturucu ile mücadelesini zorlaştırmaktadır. Ancak bununla birlikte Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Avrupa Birliği (AB) ülkelerine göre kıyasla daha az sorunla karşılaşmakta ve birçok AB ülkesine göre daha başarılı mücadele politikaları uygulanmaktadır.

Uyuşturucu madde ile mücadeleyi salt bağımlı kişiler üzerinden yürütmek etkisiz ve yetersiz kalmaktadır. Uyuşturucu madde kullanımı sorunu salt risk gruplarında değil aynı zamanda toplumun diğer bireylerinde de gelişebilecek olası bir durum söz konusu olduğundan etkin bir mücadele için toplumun tüm kesimlerinin bu alanda uygulanacak olan politikalara etkin katılımı gerektiği gibi ayrıca mücadele politikalarının başarısını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle ortaya konulacak olan politikaların toplum tarafından nasıl algılandığı ve bunun analiz edilmesi oldukça önemlidir.

Çalışmanın temel amacı, Türkiye'nin uyuşturucu madde sorunu ile mücadele alanında yürürlüğe koyduğu politikalar konusunda vatandaşların farkındalık düzeylerinin tespit ve analiz edilmesidir. Bu bağlamda çalışmada öncelikle Türkiye'de uyuşturucu madde sorununun kapsamı ve boyutu ele alınmış daha sonra, uyuşturucu ile mücadele politikaları analiz edilmiştir. Ardından vatandaşların uyuşturucu madde ile mücadele konusundaki düşüncelerini ve algılarını tespit edebilmek için gerçekleştirilen anket çalışmasının bulgularına yer verilmiştir. Çalışmada kullanılan veri seti her ne kadar 2016 yılına ait olsa da Türkiye'de uyuşturucu madde ile mücadele politikaları konusunda vatandaşların farkındalık düzeyi hakkında önemli bilgiler verdiği ayrıca daha yakın dönemde yapılan birçok çalışmanın sonucu ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

2. TÜRKİYE’DE UYUŞTURUCU MADDE SORUNUNUN ULAŞTIĞI BOYUTLAR

Dünya çapında uyuşturucu madde ticaretiyle ilgili yapılan denetimlere rağmen yasadışı yollar ile bu alanda dönen rantın ciddi rakamlara ulaştığı belirtilmektedir. Özellikle yasadışı yollarla yapılan uyuşturucu ticaretinde aşırı kazanç olması suç çetelerinin, terörist örgütlerin ilgisini bu alana yönlendirmektedir (Demirel, 2012: 1). Türkiye açısından değerlendirildiğinde uyuşturucu madde kullanımının bugün gelinen nokta itibariyle terör olaylarından sonraki en önemli sorun olduğu yönündedir. Ancak ne var ki uyuşturucu kullanımı ve yasadışı yollardan ticaretini önlemek adına etkili bir kamu politikası oluşturacak gerek siyasa yapıcılar tarafından gerekse de bu sorun ile ilgili acil bir biçimde alınması gereken tedbirleri gündeme taşıyacak olan sivil toplum örgütleri ve sosyal medya açısından istenilen düzeyde hassasiyet oluşmadığı belirtilebilir (Aşıcıoğlu, 2014: 43).

Uluslararası kurumlar uyuşturucu rotalarının büyüklüğünü hesaplarken en önemli kıstas olarak yakalanan uyuşturucu miktarlarını kabul etmektedirler. Ele geçirilen uyuşturucu miktarları uluslararası kabullere göre ele geçirilemeyen miktarın sadece %10’una denk gelmektedir. Yakalanan uyuşturucu miktarlarının 10 katının o ülke üzerinden geçtiği kabul edilmesi ve Türkiye’nin AB ülkelerine göre yaklaşık iki kat daha fazla eroin yakalaması nedeniyle Türkiye; her ne kadar bizim açımızdan Türk kolluk birimlerinin ve politika yapıcılarının bir başarısı gibi algılsa da AB ile diğer ülkeler nezdinde ve uluslararası ortamlarda uyuşturucunun kaynak ülkesi konumuna düştüğü belirtilmektedir (Pınarcı, 2014: 39).

Çalışmanın bu bölümünde Türkiye’de uyuşturucu madde sorununun gelişimi ve bugün itibariyle karşı karşıya olunan sorunun boyutları yetkili kurumlar aracılığıyla çeşitli zamanlarda düzenlenen operasyonlarda yakalanan uyuşturucu maddelerin miktarları üzerinden açıklanmaya çalışılacaktır. 2015 ve sonraki yıllara ait veriler Emniyet Genel Müdürlüğü Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı’nın her yıl yayınladığı Türkiye Uyuşturucu Raporları baz alınarak ilgili raporlar analiz edilmektedir.

Tablo 1. Yakalanan Uyuşturucu Madde Türleri ve Miktarları

Yıllar	Eroin	Esra ve Skank	Kokain	Ecstasy	Captagon	Metamfetamin	Sentetik Kannabinoidler (Bonzai)
	(kg)	(kg)	(kg)	(adet)	(adet)	(kg)	(kg)
2016	5.585	146.954	845	3.783.737	12.918.927	251	626
2017	17.752	177.550	1.485	8.606.765	26.271.790	659	958
2018	18.531	80.707	1.509	8.909.892	22.738.579	566	1.248
Toplam	41.868	405.211	3.839	21.300.394	61.929.296	1.476	2.832

Kaynak: (TUBİM, 2019: 34-41).

Türkiye genelinde 2016 yılı içerisinde polis, sahil güvenlik, jandarma ve gümrük teşkilatları gibi kolluk kuvvetleri aracılığıyla yapılan operasyonlar sonucunda 5.585 kg eroin maddesi ele geçirilmiştir. 2018 yılına gelindiğinde 18.298 eroin olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylar neticesinde 28.233 kişi şüpheli sıfatıyla kolluk kuvvetleri tarafından yakalanmış ve 18.531 kg eroin maddesine el konulmuştur (TUBİM, 2019: 34). 2017 yılında eroin maddesi yakalama oranı bir önceki yıl ile kıyaslandığında yaklaşık olarak %218 oranında, 2018 yılında ise yaklaşık olarak %4,5 oranında artmış bulunmaktadır. Değerlendirme için baz alınan en güncel verileri içeren son 3 yıllık süreç içerisinde Türkiye’de esrar yakalama oranı yaklaşık %232 oranında artarak uyuşturucu sorunun ne kadar büyüdüğünü gözler önüne sermektedir. Türkiye genelinde 2016 yılı içerisinde 146.954 kg esrar ve skank (hibrit esrar) maddesi ele geçirilmiştir. 2018 yılına gelindiğinde 65.172 esrar ve skank olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylarda 91.871 kişi şüpheli sıfatıyla kolluk kuvvetleri tarafından yakalanmış ve 80.707 kg esrar ve skank maddesine el konulmuştur (TUBİM, 2019: 35). 2017 yılında esrar ve skank maddesi yakalama oranı bir önceki yıl ile kıyaslandığında yaklaşık olarak %21 oranında artış gerçekleşirken, 2018 yılında ise bir önceki yıl ile kıyaslandığında yaklaşık olarak %55 oranında bir azalış bulunmaktadır. Son 3 yıllık süreç içerisinde Türkiye’de esrar ve skank yakalama oranı toplamda yaklaşık olarak %45 oranında bir azalış göstermiştir. Bu düşüşün yaşanmasında temel etkenin kolluk kuvvetlerinin yurt içi esrar üretilen yerlere yönelik yoğun operasyonlar düzenlemesi ile ülke içi dağıtım ve transferinin engellenmesi noktasında ciddi önlemlerin alınmasıdır.

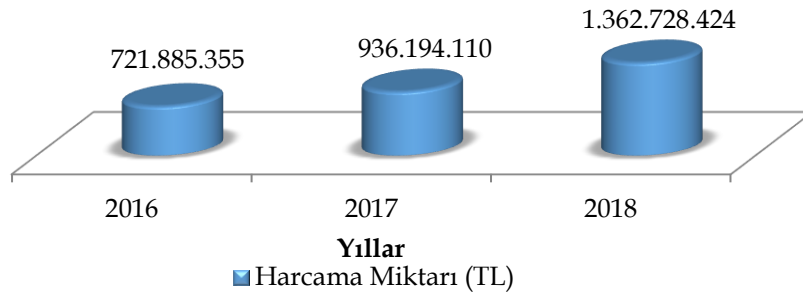
Ayrıca Türkiye genelinde 2016 yılı içerisinde 845 kg kokain maddesi ele geçirilmiştir. 2018 yılına gelindiğinde 3.516 kokain olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylarda 4.976 kişi şüpheli sıfatıyla kolluk kuvvetleri tarafından yakalanmış ve 1.509 kg kokain ele geçirilmiştir. (TUBİM, 2019: 36). 2017 yılında kokain maddesi yakalama oranı bir önceki yıl ile kıyaslandığında yaklaşık olarak %76 oranında, 2018 yılında ise bir önceki yıl ile kıyaslandığında yaklaşık olarak %1,62 oranında artmıştır. 2018 yılında bir önceki yıla göre artış oranının oransal olarak azaldığı ifade edilebilir. Son 3 yıllık süreç içerisinde ülkemizde kokain

yakalama oranı yaklaşık %79 oranında artarak uyuşturucu sorunun ne kadar büyüdüğünü gözler önüne sermektedir. Türkiye genelinde 2016 yılında 3.783.737 adet ecstasy maddesi ele geçirilmiştir. 2018 yılına gelindiğinde 9.758 ecstasy olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylarda 14.219 kişi şüpheli sıfatıyla kolluk kuvvetleri tarafından yakalanmış ve 8.909.892 adet ecstasy maddesine el konulmuştur (TUBİM, 2019: 37). 2017 yılında kokain maddesi yakalama oranı bir önceki yıl ile kıyaslandığında yaklaşık olarak %128 oranında, 2018 yılında ise bir önceki yıl ile kıyaslandığında yaklaşık olarak %3,52 oranında artmıştır. Son yılda yakalanan ecstasy maddesi artış oranında oransal bir azalış olsa da toplamda bir artış söz konusudur.

Yine, Türkiye genelinde 2016 yılı içerisinde 12.918.927 adet captagon maddesi ele geçirilmiştir. 2018 yılına gelindiğinde 1.574 captagon olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylarda 2.367 kişi şüpheli sıfatıyla kolluk kuvvetleri tarafından yakalanmış ve 22.738.579 adet captagon maddesine el konulmuştur (TUBİM, 2019: 38). 2017 yılında captagon maddesi yakalama oranı bir önceki yıl ile kıyaslandığında yaklaşık olarak %104 oranında artış gösterirken, 2018 yılında ise bir önceki yıl ile kıyaslandığında yaklaşık olarak %13,50 oranında bir azalış bulunmaktadır. Ancak yıllar içerisinde genel görünüm toplamda artış eğilimlidir. Son 3 yıllık süreç içerisinde ülkemizde captagon yakalama oranı yaklaşık %76 oranında artarak uyuşturucu sorunun ne kadar büyüdüğünü gözler önüne sermektedir. Türkiye genelinde 2016 yılı içerisinde 251 kg metamfetamin maddesi ele geçirilmiştir. 2018 yılına gelindiğinde 13.049 metamfetamin olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylarda 19.201 kişi şüpheli sıfatıyla kolluk kuvvetleri tarafından yakalanmış ve 566 kg metamfetamin maddesine el konulmuştur (TUBİM, 2019: 39). 2017 yılında metamfetamin maddesi yakalama oranı bir önceki yıl ile kıyaslandığında yaklaşık olarak %163 oranında artış gösterirken, 2018 yılında ise oranı bir önceki yıl ile kıyaslandığında yaklaşık olarak %14,20 oranında bir azalış göstermektedir. Ancak yıllar içerisinde genel görünüm toplamda artış eğilimlidir. Değerlendirme için baz aldığımız en güncel verileri içeren son 3 yıllık süreç içerisinde Türkiye’de metamfetamin yakalama oranı yaklaşık %126 oranında artmıştır.

Son yıllarda isminden oldukça fazla bahsedilmeye başlanan sentetik kannabinoidler, bilinen ismiyle bonzai maddesi de Türkiye genelinde 2016 yılı içerisinde 626 kg ele geçirilmiştir. 2018 yılına gelindiğinde 24.320 sentetik kannabinoid olayı gerçekleşmiştir. Bu olaylarda 32.911 kişi şüpheli sıfatıyla kolluk kuvvetleri tarafından yakalanmış ve sokaklarda bonzai adıyla bilinen 1.248 kg sentetik kannabinoid ele geçirilmiştir (TUBİM, 2019: 40). 2017 yılında sentetik kannabinoidler (bonzai) maddesi yakalama oranı bir önceki yıl ile kıyaslandığında yaklaşık olarak %53 oranında, 2018 yılında ise bir önceki yıl ile kıyaslandığında yaklaşık olarak %31 oranında bir artmıştır. Son 3 yıllık süreç içerisinde ülkemizde sentetik kannabinoidler (bonzai) yakalama oranı yaklaşık %100 oranında artarak uyuşturucu sorunun ne kadar büyüdüğünü gözler önüne sermektedir.

Uyuşturucu madde ile mücadele ekonomik anlamda ciddi bir yükü de bünyesinde barındırmaktadır. Ekonomik yükün yanında sosyal maliyeti de bulunan uyuşturucu ile mücadelenin maliyetini tam olarak belirlemek imkansızdır. Ancak sosyal maliyeti hesaba katmadan yaklaşık bir maliyet ortaya konulabilmektedir. Kamu kurum ve kuruluşlarının uyuşturucu madde sorunu ile mücadele kapsamında genel bütçeden gerçekleştirmiş oldukları harcama verileri her yıl TUBİM aracılığıyla toplanmaktadır. Yapılan harcamanın büyüklüğü sorunun önemini ve geldiği boyutu ortaya koymak adına önem arz etmektedir. 2019 Türkiye Uyuşturucu Raporu’na göre kamu kurum ve kuruluşlarının genel bütçe kapsamında uyuşturucu madde ile mücadelede yapmış oldukları harcamalar yıllara göre aşağıda Grafik 1’de gösterilmektedir.

Grafik 1. Yıllara Göre Kamu Harcamaları

Kaynak: (TUBİM, 2019: 41 vd.)

3. TÜRKİYE’DE UYUŞTURUCU İLE MÜCADELE POLİTİKALARI

Günümüz dünyasında uyuşturucu madde üretimi, ticareti ve kullanımı yerel bir sorun olmanın ötesinde küresel bir sorun olarak tüm dünyayı gerek sosyal gerek ekonomik yönden ciddi bir biçimde etkileyerek aynı zamanda sosyal ve ekonomik bir sorun olmaktadır. Bununla birlikte uyuşturucu madde sorunu dünyanın farklı coğrafyalarında imal edilip farklı coğrafyalarına transfer edilen bir madde olarak çeşitli siyasal ve güvenlik sorunlarına da neden olmaktadır. Neden olduğu bu tarz sorunlar karşısında uyuşturucu madde kaçakçılığı, dünya ülkelerinin önemli bir sorunu olduğu gibi Türkiye’nin de özelde önemli sorunlarından biri olarak gündemdeki yerini korumaktadır. Özellikle uyuşturucu maddelerin üretimi, ticareti ve tüketimi dâhil olmak üzere uyuşturucu maddeler ile ilgili tüm süreçler açısından bütün devletler bu sorunla bir şekilde karşılaşmaktadır. Anılan sorun karşısında Türkiye’de çeşitli mücadele politikaları geliştirmekte ve uygulamaktadır. Bu kapsamda Türkiye, ulusal düzeyde “Türkiye Uyuşturucu Raporu” hazırlanarak yıllık olarak yayımlanmaktadır. Ayrıca “Ulusal Uyuşturucu ile Mücadele Strateji Belgesi ve Eylem Planları” da hazırlanıp uygulanmaktadır. Türkiye ulusal düzeyde gerçekleştirdiği mücadele politikalarının yanı sıra UNODC, EMCDDA, INCB ve EUROPOL gibi uluslararası kuruluşlar ile iş birliği içerisinde hareket etmektedir (Tekiner ve Kayabaşı, 2019: 141).

Uyuşturucu madde sorunu ile mücadele ile ortaya konulan politika belgeleri sayesinde uyuşturucu madde sorunu ile mücadelede kurumlar arası koordinasyonun sağlanması, arz ve zarar azaltımına dönük faaliyetler, önleme faaliyetleri, tedavi ve rehabilitasyon faaliyetleri, uluslararası iş birliği ve bilgi toplama, araştırma ve değerlendirme alanlarında Türkiye’nin karşı karşıya kaldığı uyuşturucu madde sorununun boyutunun tespit edilmesi, uyuşturucu sorunu ile mücadele politikalarının belirlenmesi ve sorunların çözümü noktasında gerekli olan stratejik hedeflerin tespiti amaçlanmaktadır (Başbakanlık, 2013a: 9).

İmzalanan uluslararası sözleşmeler ve ardından bu sözleşmelere uygun bir şekilde devletlerin iç hukuk mekanizmalarında çıkarmış oldukları kanunlar ile öncelikle uyuşturucu maddelerin yasa dışı trafiğine bağlı suçların takibi, ardından da uyuşturucu maddelerin kullanımı kontrol altına alınmıştır. Daha sonra uyuşturucu maddelerin ticareti ile birlikte bu maddelerin ticaretini geliştiren ve kolaylaştıran faaliyetlerin önlenmesi gündeme gelmiştir. Uyuşturucu madde sorunu ile daha güçlü mücadele etmek isteyen devletler, uyuşturucu madde kaçakçılığının mali sonuçları ile birlikte uyuşturucu madde üretiminde kullanılacak olan maddeleri denetim altına almışlardır (Ergül, 1996: 229). Bu kapsamda Türkiye uyuşturucu madde sorununu küresel bir sorun olarak kabul etmiş ve çeşitli uluslararası sözleşmelere taraf olmuştur. Türkiye’nin taraf olduğu bazı önemli uluslararası sözleşmeler arasında “1912 Tarihli Lahey Afyon Anlaşması”, “1931 Tarihli II. Cenevre Afyon Anlaşması”, “1936 Tarihli III. Cenevre Afyon Anlaşması”, “1961 Tarihli Uyuşturucu Maddelere Dair Tek Sözleşmesi” gibi sözleşmeler sayılabilir (Babahanoğlu ve Örselli, 2016: 83-88). Bu kapsamda devletlerin uyuşturucu madde sorunu ile mücadele alanında ortaya koydukları politikalar ve kendi hukuk sistemlerinde yer alan mevzuat hükümleri büyük bir oranda uluslararası düzeyde ortaya konulan politikalar ve hükümlerden etkilenilerek hazırlanmaktadır (Pınarcı, 2014: 15).

Uyuşturucu madde kullanıldığında bireylerin sinir sistemlerine doğrudan etki etme özelliğine sahiptirler. Bu tür maddelerin bireyler tarafından kullanımı fiziksel ve psikolojik bir bağımlılığa neden olmaktadır. Bu durum ise gerek birey gerekse de içinde bulunduğu toplum bakımından sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel ve ahlaki alanlarda ciddi problemlerin yaşanmasına neden olmakta ve toplumun genel sağlık ve ahlak yapısına karşı ciddi tehditler içermektedir. Tüm bu nedenlerle uyuşturucu madde ile mücadele noktasında yasal mevzuatın oluşturulması zorunluluğu ortaya çıkmış ve bu kapsamda uyuşturucu maddeler ceza hukukunun da inceleme alanını içerisinde kendine yer bulmuştur. Netice itibarıyla ceza kanunlarında bu maddelere ilişkin çeşitli suçlar ihdas edilmiştir (Yaşar, İçer ve Yazıcılar, 2018: 691). Türkiye’de bunun yanı sıra uluslararası sözleşmelere uygun olarak yürürlüğe konulan iç hukuk mevzuatının dağınık bir yapıda olduğu söylenebilir. Birçok farklı kanunda uyuşturucu madde ile mücadele için yasal düzenlemeler söz konusu olsa da temel anlamda dört başlık altında bu yasal düzenlemeler toplanabilir (TUBİM, 2017: 4):

Şekil 1. Uyuşturucu ile Mücadelede Temel Yasalar

Kaynak: (Babahanoğlu ve Örselli, 2016: 83-91).

Uyuşturucu madde kullanımı ile mücadele yöntemleri arasında yer alan yasaklayıcı düzenlemeler dünyada giderek artmaktadır. Bu kapsamda Türkiye’de ceza kanunlarında düzenlenen yasaklayıcı ve cezalandırıcı normların yanı sıra 2005 yılında denetimli serbestlik uygulaması getirilmiştir. Uyuşturucu madde kullanımı ile mücadele noktasında önemli bir adım olarak kabul edilen denetimli serbestlik uygulaması 20 Temmuz 2005 tarihli ve 25881 sayı numaralı Resmî Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir (Eğilmez vd., 2019:81).

Türkiye’nin uyuşturucu madde sorunu ile mücadele etmenin yollarını önleme tabanlı, yasaklayıcı düzenlemeler ve kanunların uygulamaları konularına yoğunlaşarak aramaktadır. Bu durum Türkiye’nin uyuşturucu madde sorununu sadece asayiş ve sağlık sorunu olarak kabul ettiği algısının oluşmasına neden olmaktadır. Özellikle uyuşturucu madde kullanımını önlemeye yönelik gerçekleştirilen çalışmalar belirli bir sistematiğe uzak bir şekilde yürütülmektedir. Bu alanda gerçekleştirilen faaliyetler daha çok bilgilendirme ve eğitim çalışmaları, kamu spotları, seminerler vb. faaliyetlerin gerçekleştirilmesi gibi kamuoyunun farkındalığını artırmaya yönelik uygulamalardan oluşmaktadır. Bu çalışmaların yanı sıra özellikle uyuşturucu madde kullanımında dezavantajlı ve riskli gruplar açısından erken teşhisin konulması ve bu grupların uyuşturucu madde bağımlısı olmadan madde kullanımının engellenmesine dönük istenilen düzeyde etkili bir erken müdahale sistemi söz konusu değildir (Cumhurbaşkanlığı, 2014: 814).

Literatürde, Türkiye’nin uyuşturucu madde sorunu ile mücadele noktasında uygulamış olduğu politikaların tespiti noktasında dönemsel açıdan farklı sınıflandırmalar yapılmış olmakla birlikte, çalışmada uyuşturucu ile mücadele politikaları için en önemli belge olarak kabul edilen “Bağımlılık Yapıcı Maddeler ve Madde Bağımlılığı ile Mücadelede Ulusal Politika ve Strateji Belgesi” sonrası izlenen politikalara yer verilecektir.

Türkiye’de uyuşturucu sorunu ile mücadele noktasında koordinasyon, merkezi düzey ve yerel düzey olmak üzere iki yönlü gerçekleştirilmektedir. Merkezi koordinasyon yapısında “Uyuşturucu ile Mücadele Yüksek Kurulu”, “Uyuşturucu ile Mücadele Kurulu” ve “Uyuşturucu ile Mücadele Teknik Kurulu” olarak 3 farklı yapı söz konusudur. Yerel koordinasyon yapısı ise “İl ve İlçe Uyuşturucu ile Mücadele Kurulları” aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. “İl Uyuşturucu İle Mücadele Kurulu” valinin ya da onun uygun gördüğü yardımcısının başkanlığında toplanmaktadır. Kurulun sekretarya görevini İl Halk Sağlığı Müdürlükleri gerçekleştirmektedir. “İlçe Uyuşturucu ile Mücadele Kurulu” kaymakamın başkanlığında toplanmaktadır. Kurulun sekretarya görevini Toplum Sağlığı Merkezleri gerçekleştirmektedir. Oluşturulan bu kurullar ile bakanlıklar arasındaki koordinasyonu Sağlık Bakanlığı gerçekleştirmektedir. Bu kapsamda “Uyuşturucu ile Mücadele Veri Takip Sistemi” adlı web tabanlı ortak yazılım sistemi kurulmuştur. Bu sistem ile uyuşturucu ile mücadele eden tüm kurumların gerçekleştirdiği faaliyetler merkezden takip edilebilmekte ve güvenli veri akışı sağlanmaktadır (TUBİM, 2017: 4).

“Bağımlılık Yapıcı Maddeler ve Madde Bağımlılığı ile Mücadelede Ulusal Politika ve Strateji Belgesi” 2006-2012 yıllarını kapsayacak şekilde TUBİM koordinatörlüğünde hazırlanmıştır. Uyuşturucu madde sorunu ile mücadele noktasında uygulanacak olan yöntemler, ilkeler ve hedefler bu belge ile belirlenmiştir. Bu bağlamda anılan belge uyuşturucu madde sorunu ile mücadele noktasında en önemli belge olarak kabul edilmektedir. Buna ilave olarak farklı dönemlerde anılan belge ile uyumlu olarak “Ulusal Uyuşturucu Eylem Planı” yürürlüğe konulmuştur. İlgili kurum ve kuruluşların katılımıyla 2007-2009 yıllarını kapsayacak şekilde yürürlüğe konulan ilk eylem planı %84 oranında uygulanmıştır. Bu planın bitiminden sonra 2010-2012 yıllarını kapsayan 2. Ulusal Uyuşturucu Eylem Planı yürürlüğe girmiştir (TUBİM, 2011: 14). 01.01.2013 tarihinde “Bağımlılık Yapıcı Maddeler ve Madde Bağımlılığı ile Mücadelede Ulusal Politika ve Strateji Belgesi” kapsamında hazırlanan “2. Ulusal Uyuşturucu Eylem Planı” sona ermiştir. Hemen akabinde 2013-2015 yıllarını içeren “3. Ulusal Uyuşturucu Eylem Planı” yürürlüğe konulmuştur. Bu plan Ulusal Uyuşturucu Politika ve Strateji Belgesi ile eşgüdümlü olarak, uyuşturucu madde sorununun gerek arz azaltımı gerekse de talep azaltımı süreçlerine dönük dengeli bir yaklaşımı benimsemiştir (Başbakanlık, 2013b: 7-8).

Uyuşturucu sorunu ile mücadelede arz yanlı mücadele politikalarının yanı sıra adli, hukuki, sosyal ve sağlık yansımaları olan çok boyutlu sorun karşısında Türkiye en üst düzeyde çok paydaşlı bir mücadele anlayışını savunmaktadır. Bu kapsamda 2015 yılında öncelikle yapılması gereken çalışmalar Uyuşturucuyla Mücadele Acil Eylem Planı ve Strateji Belgesi ile ortaya konulmuştur. Ardından bu çalışmaların yeni stratejilerle desteklendiği 2016-2018 dönemini kapsayan Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Eylem Planı ve Strateji Belgesi oluşturulmuştur. 2018-2023 Uyuşturucu ile Mücadele Ulusal Eylem Planı ve Strateji Belgesinde ise “Toplumu her türlü uyarıcı ve uyuşturucu madde kullanımından uzak tutmak” amaçlanmış ve bu amacın gerçekleştirilmesine yönelik 16 adet gösterge ve hedef belirlenmiştir (Başbakanlık, 2018: 7). Anılan eylem planı, uyuşturucu madde sorunu ile mücadele alanında çeşitli faaliyetlerin gerçekleştirilmesi

ve bunların etkilerinin belirlenen 16 adet gösterge ve hedefler açısından değerlendirilmesine imkân sağlayacak biçimde hazırlanmıştır. Eylem Planı aşağıda belirtilen 4 başlıkta ve detaylı faaliyetleri kapsayacak biçimde hazırlanmıştır (TUBİM, 2019: 16):

- Uyuşturucu Maddelerin Arzının Önlenmesi
- Uyuşturucu Maddelerin Talebinin Önlenmesi
- Uyuşturucu Madde ile Mücadelede İletişim
- Uyuşturucu Madde ile Mücadelede Koordinasyon, İzleme ve Değerlendirme.

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) uyuşturucu madde ile mücadele politikaları kapsamında ders müfredatlarının güncellenmesi, değerler eğitimlerinin düzenlenmesi gibi bir dizi faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Özellikle değerler eğitimi kapsamında bütün derslerde uyuşturucu madde bağımlılığı ile mücadele eğitimi “yaşam becerileri” kazandırma noktasında ele alınmakta ve ilkokuldan lise son sınıflara kadar bazı derslerde bu tür maddelere karşı mücadele ayrı başlıklar halinde vurgulanmaktadır. Ayrıca MEB tarafından uyuşturucu madde sorunu ile mücadelede önleme tabanlı bir politika olarak ilkokul 1., 2. ve 3. sınıflarda okutulan hayat bilgisi dersinde öğrencilere hem nezaket kurallarını öğreten hem de oyun aracılığıyla eğlenme, oyunlarda kurallara uyma, arkadaşlık kurma, kendini ve başkalarını tanıma gibi konu başlıklarına yer verilmektedir. Böylece bireyleri uyuşturucu madde kullanımına sevk eden etkenleri çocuk yaşta ortadan kalkmasına katkı sunulmaktadır (MEB, 2018).

Uyuşturucu ile Mücadelede Acil Eylem Planı'n da “risk altında olduğunu düşünüp kendileri ve yakınları için tedbir almak isteyenlerin, uyuşturucu kullanıcılarının ya da bağımlıların (yoksunluk yaşayan, bırakmak isteyen vs.), bağımlı yakınlarının müracaat edecekleri birimleri oluşturmak ve algoritmalarını belirlemek” amacıyla uyuşturucu ile mücadelede danışma birimleri kurulması öngörülmüştür (Sağlık Bakanlığı, <http://www.saglik.gov.tr>, 2015: 15). Bu kapsamda ALO 191 Uyuşturucu ile Mücadele Danışma ve Destek Hattı 7/24 hizmet esaslarına göre faaliyetlerine devam etmektedir. Anılan hizmet uyuşturucu madde sorunu ile mücadele politikaları noktasında hem uyuşturucu madde kullanan kişilere hem de ailelerine danışmanlık hizmetleri ve tedaviye ulaşma imkânı sağlamaktadır. ALO 191 hattı üzerinden 2019 Mayıs sonu itibarıyla 200 bine yakın çağrıya yanıt verilmiştir. Ayrıca Sağlık Bakanlığı tarafından uyuşturucu madde sorunu ile mücadele politikaları kapsamında Alkol ve Madde Bağımlılığı Tedavi ve Eğitim Merkezi (AMATEM) ile Çocuk ve Ergen Madde Bağımlılığı Tedavi ve Eğitim Merkezlerinin (ÇEMATEM) sayı ve kapasitelerinde de ciddi artış sağlanmıştır. 2015 Acil eylem Planı'ndan önce 33 tedavi merkezi 712 yatak kapasitesiyle hizmet sunarken, 2019 Haziran itibarıyla 117 tedavi merkezinde 1158 yatak kapasitesiyle hizmet verilmektedir (Yener, 2019).

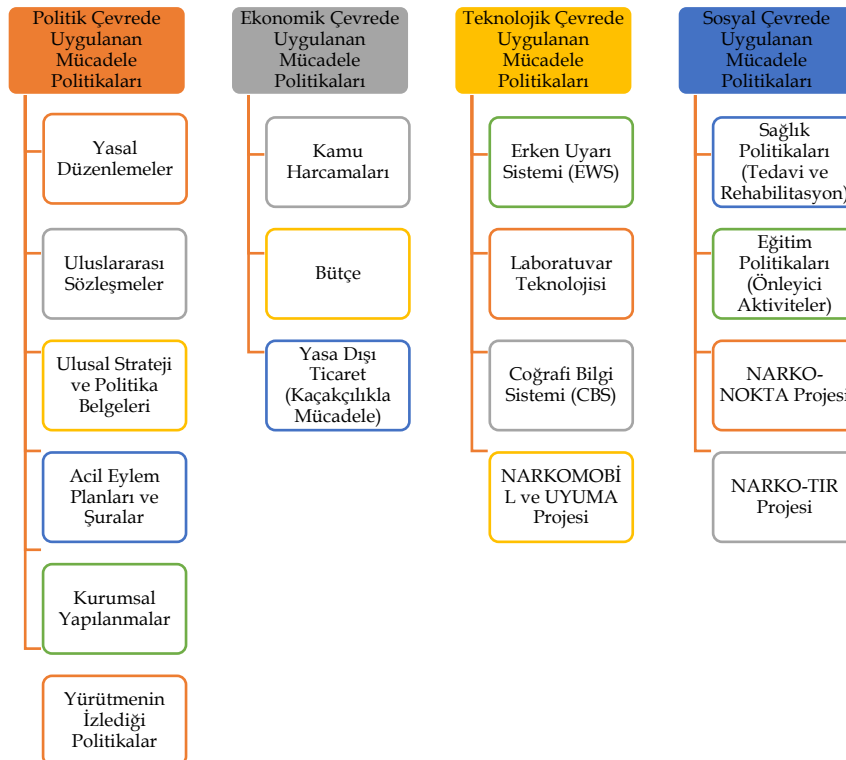
Uyuşturucuya karşı verilen mücadelenin etkinleştirilmesi; teknolojik imkanlar aracılığıyla vatandaşlarımızın duyarlılığının ve toplumsal gözetimin artırılmasına ve toplumsal sorumluluk bilincine uygun şekilde kalıcı ve güçlü bir ortamın oluşturulmasına bağlıdır (TUBİM, 2019: 42). Uyuşturucu madde sorunu ile mücadelede çağın gereklerine uygun değişim ve gelişim içerisinde teknolojinin getirmiş olduğu olanaklardan azami ölçüde faydalanarak toplumsal farkındalık oluşturmak, kalıcı ve güçlü bir mücadele zemini tesis etmek amacıyla vatandaşların cep telefonlarına indirip kullanabileceği “Uyuşturucu ile Mücadele Mobil Uygulama (UYUMA) Projesi” hayata geçirilmiştir. Uyuşturucuyla mücadelede vatandaş desteğinin artırılması amacıyla hazırlanan uygulama sayesinde uyuşturucu madde ile ilgili olaylara daha hızlı müdahale edilmesi hedeflenmektedir. Anılan proje ile bilgilerini sisteme kaydeden vatandaş herhangi bir yerde karşılaştığı uyuşturucu madde ile ilgili suçları cep telefonuna yüklediği uygulama sayesinde polise bildirebilmektedir. Bu bildirimde sisteme konum bilgisi düşmekte, böylece bölgeye en yakın emniyet personelinin anlık müdahalesinin önü açılmaktadır. İhbarcının kimliği kesinlikle gizli tutulacağından UYUMA Projesi vatandaşın desteğini alacak bir proje olarak kabul edilebilir (İçişleri Bakanlığı, 2018). Emniyet Genel Müdürlüğü Bilgi Teknolojileri Daire Başkanlığı tarafından 24 Eylül 2018 tarihinde hayata geçirilen UYUMA projesi sayesinde, bildirim yapan kişinin konum bilgisinin alınması ile 112 Acil Çağrı birimleri koordinesinde en yakın kolluk birimine aktarılması sağlanarak, olaylara daha hızlı müdahale edilmektedir (TUBİM, 2019: 42).

Ulusal Uyuşturucuyla Mücadele Eylem Planı 2016-2018 kapsamında “Uyuşturucuya Ulaşılabilirliğin Önlenmesi” başlığında Elektronik Renkli Reçete Sistemi'nin kurulması hedefi doğrultusunda 17 Mart 2017 tarihinde elektronik renkli reçete sistemine geçilmiştir. Elektronik Renkli Reçete Sistemi ile ilaç bazlı, il bazlı, cinsiyete göre vb. parametrelerle istatistiki veriler elde edilebilmektedir. Bu istatistiki verilerle uyuşturucu ve psikoaktif ilaçların gerek ulaşılabilirliği gerekse rasyonel kullanımına yönelik stratejiler belirlenmektedir (TUBİM, 2019: 20-21).

Uyuşturucu madde sorunu küreselleşme ile birlikte yerel bir sorun olmaktan çıkmış, uluslararasılaşmıştır. Uyuşturucu madde kullanımı ve ticareti; mevcut sorunu salt bir sağlık sorunu olmaktan çıkarıp terör örgütlerinin birer finansman kaynağı haline gelerek aynı zamanda bir güvenlik sorunu olmuştur. Bu kapsamda Türkiye terörizme finansman tedarik eden suç örgütlerine dönük güvenlik politikaları da uygulamaktadır. Türkiye, sahip olduğu konumu itibarıyla uyuşturucu madde noktasında transit ülke konumundadır. Bu kapsamda da küresel iş birliğinin gerekliliğin farkında olan Türkiye, uyuşturucu madde sorunu ile mücadele için “BM Uluslararası Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC)” ile ortak faaliyetler yürütmektedir (Karlıova Soysal ve İren, 2019: 200). Ancak tüm bunlarla birlikte özellikle de uyuşturucu maddelerin arzı ve talebiyle mücadele alanında henüz yeterince bir denge kurulamamış olması, önleme tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerinde tedbirler ve fiziksel kapasite her ne kadar artırılrsa da henüz yeterli düzeye ulaşamamış olması, personel yetersizliğinin istenilen düzeyde giderilememiş olması, uyuşturucu madde kullanımı, satışı vb. alanlarda veri toplama ve işleme noktasında bilişim teknolojilerinden yeterli düzeyde faydalanılamaması gibi eksikliklerin devam ettiği de ifade edilmektedir (Durmuş, 2018: 100).

Türkiye 2018 yılında bir yönetim sistemi değişikliğine giderek Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi modelini uygulamaya koymuştur. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile politika yapımı için çeşitli politika kurulları ve ofisleri kurulmuş, böylece Cumhurbaşkanlığının politika üretme, uygulama ve denetlemede etkinliği artırılmıştır (Örselli, Babahanoğlu ve Bilici, 2018: 303). Bu kapsamda uyuşturucu madde ile mücadele alanında etkinliğin sağlanması ve hızlı karar almak adına çeşitli kurumların yapısında değişikliğe gidilmiş, uyuşturucu madde ile mücadele alanında yeni bir mevzuat düzenlemesi de yapılmıştır. Bu bağlamda 2019/2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesiyle Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu'nun Cumhurbaşkanı Yardımcısı başkanlığında toplanması karara bağlanmıştır. Yüksek Kurul; Adalet Bakanı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı, Çevre ve Şehircilik Bakanı, Gençlik ve Spor Bakanı, Hazine ve Maliye Bakanı, İçişleri Bakanı, Milli Eğitim Bakanı, Sağlık Bakanı, Tarım ve Orman Bakanı, Ticaret Bakanı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı ile Cumhurbaşkanlığı Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu Başkanvekilinin katılımıyla yeniden oluşturulmuştur. Cumhurbaşkanı Yardımcısının katılmadığı hallerde Yüksek Kurula Sağlık Bakanının başkanlık etmesi, ayrıca Sağlık Bakanlığı Bakan Yardımcısının başkanlığında kurul ve illerde de vali başkanlığında il koordinasyon kurullarının oluşturulabileceği kararlaştırılmıştır. Bunlara ilave olarak Yüksek Kurul tarafından ihtiyaç halinde çeşitli çalışma gruplarının da oluşturulabileceği hükme bağlanmıştır. Yapılan bu değişiklikler ve yeni yapılanmalar bağımlılıkla mücadele çalışmalarının kesintisiz ve etkin bir biçimde kararlılıkla sürdürülmesi açısından oldukça önemlidir (Cumhurbaşkanlığı, 2019).

Tablo 2. Çeşitli Çevresel Alanlarda Uygulanan Mücadele Politikaları

Kaynak: (Örselli ve Babahanoğlu, 2016: 2141; TUBİM, 2019: 42-43).

Uyuşturucu madde sorunu ile mücadele ciddi bir ekonomik maliyeti de bünyesinde barındırmaktadır. Ancak bu ekonomik maliyetlerin yanı sıra gerek bireysel gerek toplumsal açıdan bedensel, ruhsal ve sosyal tahribatlara neden olmaktadır. Bu durum ise uyuşturucu maddelerin neden olduğu maliyetin tam olarak ölçülememesine neden olmaktadır. Sorun tüm bu yönleriyle birlikte değerlendirildiğinde hem toplumlar açısından hem de devletler açısından çok ciddi maliyetleri bünyesinde barındırmaktadır. Bu yönüyle, uyuşturucu madde sorunu ile mücadele için ekonomik, sosyal, hukuki, tıbbi ve teknolojik tedbirler alınması gerekmektedir. Ayrıca ortaya çıkan sorunların çözümü açısından kamu politikalarının vatandaşlar tarafından benimsenmesi gerekmektedir (Örselli ve Babahanoğlu, 2016: 2139).

4. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ VE ÖRNEKLEM SEÇİMİ

Çalışma, nicel bir alan araştırması olup, model olarak kesitsel tarama (survey) modeline göre gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak tam yapılandırılmış bir anket formu kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan veri ve bulgular “Kamu Politikası Yaklaşımı Çerçevesinde Türkiye’nin Uyuşturucu İle Mücadele Politikalarında Toplumsal Algı” başlıklı projeden elde edilmiştir. Anket çalışmasında yer alan sorular daha önce bu konuda gerçekleştirilen benzer ve yakın çalışmalardan (ayrıntılı bilgi için bak. Babahanoğlu ve Örselli, 2016: 113) yararlanılarak hazırlanmıştır.

Anket çalışması, 12 ilde, 51 ilçe ve 92 mahallede toplam 1001 katılımcı ile yüz yüze görüşülerek 03-20 Haziran 2016 tarihleri arasında yürütülmüş olup örneklemin ayrıntıları aşağıdaki Tablo 3.’de sunulmuştur. Araştırmada örneklem seçiminde “tesadüfi örneklem yöntemi” kullanılmıştır. Anket çalışmasının gerçekleştirileceği iller belirlenirken İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS)’ndan yararlanılmış, Düzey 1’e karşılık gelen illerden bir tanesi seçilmiştir. Hangi ilde ne kadar görüşme yapılacağı 01 Kasım 2015 tarihinde yapılan Milletvekili Genel Seçimleri seçmen sayısına göre tespit edilmiştir. İllere göre anket sayısının tespitinden sonra, katılımcılar basit tesadüfi örneklem (random) yöntemiyle seçilmiştir.

Tablo 3. Anket Çalışmasının Kapsamı

İller	Gerçekleştirilen Anket Sayısı	%
Adana	120	12,0
Ankara	101	10,1
Bursa	100	10
Erzurum	35	3,5
Gaziantep	86	8,6
İstanbul	191	19,1
İzmir	130	13,0
Kayseri	50	5,0
Malatya	41	4,1
Samsun	60	6,0
Tekirdağ	50	5,0
Trabzon	37	3,7

Saha çalışmasının uygulama aşaması tamamlandıktan sonra, tutarlı cevaplara sahip anket formlarındaki veriler kodlanarak SPSS 16.0 programına yüklenmiş ve daha sonra analiz aşamasına geçilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin analiz edilip, bulguların yorumlanması aşamasında frekans tabloları, yüzdesel dağılım, ortalamalar ve çapraz tablolar tanımlayıcı istatistikî ölçüler olarak kullanılmıştır.

5. ÇALIŞMANIN BULGULARI

Bu bölümde, çalışmanın amacı ve kapsamı doğrultusunda vatandaşların uyuşturucu ile mücadele politikaları hakkındaki farkındalık düzeyleri ile algılarını belirlemek üzere hazırlanan anket çalışmasından elde edilen verilerin verilerin analizi ve bulguları sunulmaktadır.

5.1. Örneklem Grubunun Demografik Özelliklerinin Analizi

Çalışmaya katılan örneklemin demografik özellikleri Tablo 4’de düzenlenmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Demografik Özellikleri

<i>Cinsiyet Dağılımı</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Erkek	506	50,5
Bayan	495	49,5
<i>Yaş Dağılımı</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
18-24	191	19,1
25-34	269	26,9
35-44	222	22,2

45-54	165	16,5
55 ve üstü	154	15,4
Eğitim Durumu	Sayı	%
Okur-Yazar	38	3,8
İlkokul	212	21,2
Ortaokul	220	22,0
Lise	319	31,9
Üniversite	198	19,8
Lisansüstü	14	1,4
Toplam	1001	100,0

Katılımcıların cinsiyet özellikleri incelendiğinde katılımcıların, %50,5'i (506 kişi) "erkek", %49,5'i (495 kişi) ise "bayan" olduğu görülmektedir. Örneklem grubu cinsiyet açısından değerlendirildiğinde 2015 yılı Adrese Dayalı Nüfus Sistemi cinsiyet verilerine göre Türkiye evrenini yansıttığı söylenebilir. Katılımcıların yaş özellikleri incelendiğinde "18-24 yaş" aralığının %19,1 (191 kişi), "25-34 yaş" aralığının %26,9 (269 kişi), "35-44 yaş" aralığının %22,2 (222 kişi), "45-54 yaş" aralığının %16,5 (165 kişi), "55 ve üstü yaş" aralığının ise %15,4 (154 kişi) olduğu gözlemlenmektedir. Bu bağlamda araştırmanın örneklemini oluşturan bireylerin genç bir profile sahip olduğu söylenebilir. Katılımcıların eğitim durumu incelendiğinde; %3,8'inin "okur-yazar", %21,2'sinin "ilkokul mezunu", %31,9'unun "lise mezunu", %19,8'inin "üniversite mezunu", %1,4'ünün ise "lisansüstü mezunu" oldukları saptanmıştır. Katılımcıların eğitim durumuna göre dağılımları incelendiğinde görece yüksek dağılımın "lise mezunu" olduğu görülmektedir.

5.2. Uyuşturucu Madde Sorununda Vatandaşların Farkındalık Düzeyleri

Uyuşturucu madde sorunuyla etkili bir mücadelenin varlığı ile uygulanan mevcut kamu politikalarının başarısı bu politikaların toplum nezdinde nasıl algılandıkları ve bu konudaki farkındalık düzeyleri ile yakından ilgilidir. Çünkü toplum tarafından özümsemeyen kamu politikalarının başarı göstermesi güç bir durumdur. Bu bağlamda vatandaşların uyuşturucu maddeyi nasıl bir sorun olarak algıladıkları ve uyuşturucu madde bağımlılığı hakkındaki farkındalık düzeylerinin tespit edilmesi oldukça önemlidir. Bu konuda vatandaşların ne düşündüğü belirlendikten sonra mevcut kamu politikalarının geliştirilmesi ya da değiştirilmesi mümkün olabilecektir (Babahanoğlu ve Örselli, 2016: 123). Bu bağlamda katılımcılara ilk olarak "Sizce uyuşturucu bağımlılığı aşağıdakilerden en çok hangisiyle ifade edilebilir?" şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Verilen cevaplar Tablo 5.'de düzenlenmiştir.

Tablo 5. Uyuşturucu Madde Sorununu Tanımlama Algısı

Cevaplar	Sayı	Cevaplar içindeki %	Katılımcılar içindeki %
Toplumsal bir sorundur	658	36,7	65,7
Eğitim sorundur	295	16,5	29,5
Sağlık sorundur	271	15,1	27,1
Ahlaki bir sorundur	250	14,0	25,0
Dini bir sorundur	153	8,5	15,3
Güvenlik sorundur	110	6,1	11,0
Bu bir suç değildir	55	3,1	5,5
Toplam	1792	100,0	-

Not: (i) Bu soruda birden fazla cevap alınmıştır.

Uyuşturucu madde bağımlılığını katılımcıların %65,7'si "toplumsal bir sorun", %29,5'i "eğitim sorunu", %27,1'i "sağlık sorunu", %25'i "ahlaki bir sorun", %15,3'ü "dini bir sorun", %11'i "güvenlik sorunu" olarak algılayarak, %5,5'i ise uyuşturucu madde bağımlılığını bir suç olarak görmediklerini belirtmişlerdir. Uyuşturucu madde sorunu ciddi bir sağlık sorunu olmakla birlikte aynı zamanda vatandaşlar tarafından önemli bir boyutta ahlaki ve toplumsal (sosyal) bir sorun olarak da algılanmaktadır. Bu kapsamda uyuşturucu madde sorununun vatandaşlar tarafından toplumsal ve ahlaki bir mesele olarak algılanması uyuşturucu madde kullanan bireylerin toplumdan kopuk bir yaşam sürmesine ve tedavi olarak yeniden toplum içine karışmasına engel olma ihtimalinin varlığı her zaman söz konusu olabilir. Ayrıca Türk hukuk sisteminde uyuşturucu madde kullanımı, bulundurulması, ticareti vb. durumlar bir suç olarak tanımlanmasına rağmen %5,5 gibi önemli bir orandaki katılımcı bu sorunu bir suç olarak görmemektedir.

Bireylerin yakın çevresinde uyuşturucu bağımlısı bireylerin bulunması kişinin kendisinin de potansiyel bağımlı adayı olacağı göz önünde bulundurularak katılımcılara "Akrabalarınızda veya yakın çevrenizde uyuşturucu bağımlısı veya uyuşturucu kullanan biri var mı?" şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Böylelikle

katılımcıların çevresinde uyuşturucu madde kullanan bireylerin yoğunluğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Alınan cevaplar Tablo 6.'da gösterilmektedir.

Tablo 6. Çevresinde Uyuşturucu Kullanan Bireyler

Cevaplar	Sayı	%
Evet, çevremde var	232	23,2
Hayır, yok	769	76,8
Toplam	1001	100,0

“Akrabalarınızda veya yakın çevrenizde uyuşturucu bağımlısı veya uyuşturucu kullanan biri var mı?” şeklinde yöneltilen soruya katılımcıların %76,8’i “hayır, yok” seçeneğini tercih ederken, %23,2’si ise “evet, çevremde var” seçeneğini tercih etmiştir. Literatürde yaş, aile içi şiddet, aile gelir düzeyi, aile içi iletişimsizlik, aykırı gruplara takılma, aile ve okulda disiplin problemleri yaşama gibi çevresel faktörler bağımlılık yapıcı maddelerin kullanımının artmasında temel unsurlar olarak sıralanmaktadır (Gökgöz ve Koçoğlu, 2007: 214). Bu kapsamda bireyin çevresinde uyuşturucu madde kullanan kişi sayılarının artması ve çeşitli sosyal problemlerin yaşanması bireyleri potansiyel olarak birer uyuşturucu madde bağımlısı adayı yapmaktadır. Bu nedenle çalışmada ortaya çıkan %23,2 gibi oran oldukça yüksek değerlendirilebilir.

Tablo 7. Uyuşturucu Kullanma Alışkanlıkları

Cevaplar	Sayı	%
Hayır, hiç kullanmadım	929	92,8
Evet, birkaç kez kullandım	41	4,1
Evet, bir kez kullandım	31	3,1
Toplam	1001	100,0

Katılımcıların uyuşturucu madde kullanım alışkanlıklarını belirlemeye yönelik yöneltilen “Bugüne kadar herhangi bir uyuşturucu ya da uyarıcı bir madde kullandınız mı?” şeklindeki soruya “hayır, hiç kullanmadım” seçeneğini işaretleyenlerin oranı %92,8’dir. Bununla birlikte katılımcıların %4,1’i “evet birkaç kez kullandım” derken, %3,1’i ise “evet bir kez kullandım” demektedir. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde katılımcıların %7,2’sinin hayatlarında en az bir kez herhangi bir uyuşturucu maddeyi kullandıklarını göstermektedir.

Madde bağımlılığı salt bireye ve yakın çevresine zarar vermemekte aynı zamanda tüm topluma da zararı vermektedir. Bu nedenle, bireyin ve toplumun yaşam kalitesini düşüren ve madde bağımlılığı ile mücadele eden kurumları ağır iş yükü altına sokan bu konuyla etkili mücadele etmek için çözüm yöntemlerinin çok spesifik ve kapsamlı şekilde, tüm yönleriyle ve tüm paydaşlarla birlikte ele alınması gerekmektedir (Dağlı, 2019: 287).

Türkiye’de uyuşturucu madde ile ilgili yürütülen faaliyetlerin ve mücadele politikalarının etkili ve yeterli düzeyde gerçekleştirilip-gerçekleştirilmediği ölçmek için katılımcılara “Sizce ülkemizde uyuşturucu ile yeterince/etkin mücadele ediliyor mu?” ve “Sizce ülkemizde kamu kurumları uyuşturucu bağımlılığını önlemek için yeterince düzenleme ve çalışma yapmakta mıdır?” şeklinde iki soru yöneltilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo. 8 ve Tablo. 9’da gösterilmiştir.

Tablo 8. Uyuşturucu İle Yeterince/Etkin Mücadele Edilip Edilmediği Algısı

Cevaplar	Sayı	%
Evet	155	15,5
Hayır	846	84,5
Toplam	1001	100,0

Tablo 8. incelendiğinde elde edilen bulgulara göre katılımcıların büyük bir çoğunluğu Türkiye’de uyuşturucu madde ile yeterince/etkin bir biçimde mücadele edilmediğini; bunun yanında katılımcıların sadece %15,5’i Türkiye’de uyuşturucu madde ile yeterince/etkin bir biçimde mücadele edildiğini belirtmektedirler.

Tablo 9. Kurumların Uyuşturucu Bağımlılığını Önlemedeki Etkinliği

Cevaplar	Sayı	%
Evet	68	6,8
Hayır	460	46,0
Evet, yapılmakta ancak yeterli değildir	473	47,3
Toplam	1001	100,0

Tablo. 9 incelendiğinde katılımcıların büyük bir kısmı ya çalışmalarını yetersiz görmekte ya da yapılan çalışmalarını etkisiz olarak değerlendirmektedir. Katılımcıların sadece %6,8’i yapılan çalışmalarını etkin bir

biçimde gerçekleştirildiğini değerlendirmektedir. Polat ve Kök (2019) tarafından yapılan bir çalışmada da toplumun uyuşturucu ile mücadele konusunda kamu kurumlarının yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Polat ve Kök, 2019:128). Bu bağlamda çalışmanın sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Türkiye’de uyuşturucu madde ile yeterince ve etkin bir biçimde mücadele edilip edilmediğinin yanı sıra katılımcılara göre etkin bir mücadelenin ne tür bir kamu politikası ile sağlanabileceği de ölçülmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda katılımcılara “Sizce ülkemizde uyuşturucu ile mücadelede nasıl bir kamu politikası daha etkin olur?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 10’da gösterilmiştir.

Tablo 10. Uyuşturucu İle Mücadelede Nasıl Bir Kamu Politikası

Cevaplar	Sayı	%
Uyuşturucunun satılmamasına yönelik mücadele politikaları	351	35,1
Ceza oranlarını artıran politikalar	195	19,5
Tedavi edici politikalar	172	17,2
Talep azaltımına (önleme) yönelik politikalar	149	14,9
Rehabilitasyon (topluma yeniden kazandırma) politikaları	119	11,9
Cevap yok	15	1,5
Toplam	1001	100,0

Elde edilen bulgulara göre katılımcıların %35,1’i “uyuşturucunun satılmamasına (arzına) yönelik mücadele politikaları”nın uygulanmasının mücadele kapsamında daha etkin olacağını düşünmektedir. Diğer mücadele politikaları ise sırasıyla %19,5 ile “ceza oranlarını artıran politikalar”, %17,2 ile “tedavi edici politikalar”, %14,9 ile “talep azaltımına (önleme) yönelik politikalar” ve %11,9 ile “rehabilitasyon (topluma yeniden kazandırma) politikaları” şeklindedir. Literatürde madde bağımlılığı ile mücadelede noktasında üç boyutlu bir yaklaşımın tartışıldığı görülmektedir. Bu yaklaşımlar önleme, erken tanı ve tedavi, rehabilitasyon olarak sayılmaktadır. Önleme, genelde bağımlılık durumunu ortaya çıkaracak risk faktörlerinin ortadan kaldırılmasına yönelik mücadele yöntemlerini içermektedir. Erken tanı ve tedavi, bağımlı bireylerin bağımlılık sorunlarını gidermeye yönelik tıbbi müdahaleleri ifade etmektedir. Rehabilitasyon ise daha çok bağımlılığın bireyde ve toplumda meydana getirdiği zarar verici etkileri minimize etmeye ve bireylerin bir daha bağımlı olmamasına yönelik uygulamaları kapsamaktadır (Dağlı, 2019: 287).

Uyuşturucu madde sorunu ile mücadele noktasında önleme tabanlı politikalar genellikle reklam veya tanıtım filmleri, belgeseller, seminerler, konferanslar, afiş, broşür gibi yöntemler kullanılarak gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda toplumun sosyo-kültürel özellikleri göz önünde bulundurularak her kesimine ayrı ayrı hitap edecek şekilde oluşturulmuş ve süreklilik kazandırılmış önleme çalışmaları uyuşturucu madde ile mücadele konusunda toplumsal farkındalığın artması için bir gerekliliktir (Babahanoğlu ve Örselli, 2016: 133). Bu doğrultuda katılımcılara sorulan ilk soru “Şimdiye kadar kaç kez gazete, tv, radyoda uyuşturucu maddelerin zararları ile ilgili reklam ya da tanıtım filmi ile karşılaştınız?” şeklinde olmuştur. Alınan cevaplar Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11. Önleme Tabanlı Mücadele Politikalarıyla Karşılaşma Sıklığı

Cevaplar	Sayı	%
Hiç karşılaşmadım	348	34,8
Bir iki kez	471	47,1
Üç ve daha fazla	182	18,2
Toplam	1001	100,0

Tablo 11’de yer alan veriler incelendiğinde katılımcıların büyük bir kısmı yaşamları boyunca en az bir kez önleme tabanlı politikaların bir enstrümanı olarak yazılı ve görsel medyada yer alan reklam ya da tanıtım filmlerine rastladıklarını belirtmişlerdir. Ancak bu oranlar beklenen düzeyde değildir.

Katılımcıların uyuşturucu kullanma alışkanlıklarını ve uyuşturucu madde sorunsalında toplumsal algıyı ölçmeye yönelik sorulan bir başka soru ise katılımcılara göre uyuşturucu ile mücadelede etkili bir kamu politikasının belirlenmesinden sonra uyuşturucu madde ile mücadelede alınması gereken önlemlerin tespitine ilişkin olmuştur. Bu bağlamda katılımcılara ilk olarak “Sizce; aşağıdakilerden hangileri uyuşturucu ile mücadelede alınması gereken önlemler arasındadır?” şeklinde bir soru yöneltilmiş, elde edilen bulgular Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Uyuşturucu ile Mücadelede Nasıl Bir Önlem

Cevaplar	Sayı	Cevaplar içindeki %	Katılımcılar içindeki %
Okullarda gençlerin bu konuda bilinçlendirilmeleri	557	22,8	55,6
Devlet tarafından toplumu bilinçlendirici politikaların izlenmesi	375	15,3	37,5
Yasak ve cezalara ağırlık verilmesi	351	14,4	35,1
Ailelere bu alanda bilgilendirme yapılması	334	13,7	33,4
Toplumsal bilinç ve duyarlılık oluşturulmalı	325	13,3	32,5
Kolluk birimlerince önleyici tedbirlerin alınması	219	9,0	21,9
Madde bağımlılığının bir suç değil, sağlık sorunu olarak görülmesi	164	6,7	16,4
Yazılı ve görsel medyada bilinçlendirici yayınlara yer verilmesi	120	4,9	12,0
Toplam	2445	100,0	

Not: Bu soruda birden fazla cevap alınmıştır.

Katılımcıların uyuşturucu ile mücadelede alınması gereken önlemler konusundaki tercihleri elde edilen bulgulara göre dengeli bir dağılım göstermektedir. Katılımcıların verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde genelde bilinç düzeyini genç yaşlarda artıracak olan politikalar ile cezalandırıcı politikaları tercih etmektedirler.

Katılımcılara uyuşturucu madde sorunu ile mücadele alanındaki çeşitli kamu politikası önerilerine ne düzeyde katıldıkları sorulmuştur. Bu doğrultuda uygulanabilecek olan kamu politikası önerilerinden en çok katıldıkları önerme 89,65'lik bir katılım düzeyiyle "Uyuşturucu madde kullananlara, satanlara vb. verilen cezalar ağırlaştırılmalıdır" önermesidir. İkinci sırada ise "Okullarda öğrencilere uyuşturucu bağımlılığı konusunda eğitim verilmelidir" önermesi 89,35'lik bir katılım düzeyiyle yer almaktadır. Her iki önermeyi birbirine yakın katılım düzeyi ile "İlk ve ortaöğretimde değerler eğitimi verilerek öğrencilere uyuşturucu maddelerin zararları sık sık anlatılmalıdır" önermesi izlemektedir. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde en az desteklenen önermenin dahi katılım düzeyinin 80,04 gibi yüksek bir düzeyde olması katılımcıların uyuşturucu ile mücadele alanında atılacak olan adımlara büyük bir destek vereceğini göstermektedir.

6. SONUÇ

Uyuşturucu madde sorunu ile mücadele politikalarının analiz edildiği çalışmalar son dönemlerde yoğunlaşsa da henüz yeterli düzeye ulaşamamıştır. Uyuşturucu madde ile mücadele alanında yapılan çalışmalar, daha çok ceza hukuku bakımından uyuşturucu madde suçlarına, organize suç örgütleri bağlantısına yönelik veya sadece arz-talep boyutuna yoğunlaşmış çalışmalardır. Konun tüm boyutlarıyla bir süreç olarak ele alındığı kamu politikası analiz çalışmaları ise oldukça kısıtlıdır.

Bunun yanı sıra çeşitli aktörler aracılığıyla oluşturulan ve uygulanan kamu politikalarının başarısı vatandaşlar tarafından o politikanın nasıl algılandığı ve sorun hakkında ne derece farkındalık düzeyine sahip oldukları önem arz etmektedir. Bu yönüyle çalışmada uyuşturucu madde sorunun çözümü için uygulamaya konulan kamu politikalarının vatandaşlar tarafından nasıl algılandığı analiz edilmiştir. Ancak unutulmaması gerekir ki sosyal bilimlerde toplumsal algı gibi soyut kavramların ölçülmesi zaman içerisinde değişimlerin olması nedeniyle oldukça güçtür. Çalışmanın bu sınırlılığına rağmen elde edilen verilerin analizi Türkiye'deki uyuşturucu ile mücadelede uygulanan kamu politikaları konusunda vatandaşların algıları hakkında bir durum tespiti yapılmasına izin verdiği düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışmada elde edilen bulgular aşağıda kısaca özetlenmektedir:

- Katılımcılar, uyuşturucu bağımlılığını en çok toplumsal bir sorun olarak görmektedirler. Günümüzde uyuşturucu madde sorununu salt bir sağlık sorunu olarak görmek ve bu yönde çözüm arayışları içerisinde bulunmak sorunu ortadan kaldırmayacağı gibi daha da derinleştirecektir. Bu nedenle uyuşturucu madde sorunu sosyal, ekonomik ve kültürel bir sorun olarak ele alınmalı ve bu kapsamda çeşitli bilim alanlarını da sürece dahil ederek çok boyutlu kamu politikaları geliştirilmelidir.
- Katılımcıların neredeyse dörtte biri (%23,2) akraba veya yakın çevresinde uyuşturucu madde bağımlısı veya uyuşturucu kullanan bir yakınının/tanıdığının bulunduğunu belirtmiştir. Bu sonuç uyuşturucu madde kullanımının genellikle merak ile başladığı gerçeği ile birlikte değerlendirildiğinde bu çevrenin potansiyel kullanıcı olma ihtimalini gün yüzüne çıkarmaktadır. Ayrıca bugüne kadar herhangi bir uyuşturucu ya da uyarıcı madde kullandığını belirten katılımcıların oranı %7,2 olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların 18 yaş üzeri olduğu ve konusu suç teşkil eden konularda bireylerin genellikle ideal olan cevabı söyleme eğilimi içerisinde bulunduğu göz önüne alındığında bu sonuç oldukça yüksektir.
- Katılımcıların %84,5'i Türkiye'de uyuşturucu ile yeterince mücadele edilmediğini düşünmektedir. Aslında Türkiye'de uyuşturucu madde sorunu ile mücadele edebilmek için yerinde ve etkin politikalar

bulunmakta ve başarılı bir biçimde uygulanmaktadır. Türkiye’de yakalanan uyuşturucu madde miktarları göz önüne alındığında uyuşturucu madde sorunu ile mücadele politikaları kapsamında ele alınan arz yanlı politikaların birçok Avrupa ülkesinden daha başarılı sonuçlar vermesi bu durumun bir göstergesidir. Ancak bu alanda yürütülen faaliyetlerin vatandaşlar tarafından bilinmediği ya da bu politikaların vatandaşlara yeterince anlatılmadığı sorunu ortaya çıkmıştır.

- Uyuşturucu ile mücadelede nasıl bir kamu politikasının daha etkin olacağı konusunda katılımcıların %35,1’i uyuşturucunun satılmamasına (arzına) yönelik mücadele politikalarının etkili olacağını belirtmiştir. Ancak uyuşturucuya talep oldukça arz edenler muhakkak olacağından salt arzına yönelik politikalar tek başına sorunun çözümünde yeterli olmayacaktır. Bu nedenle talep azaltımına yönelik politikalara etkinlik kazandırılarak sorunu kaynağından çözmek gerekmektedir. Uyuşturucu ile mücadelede alınması gereken önlemler konusunda katılımcılar, okullardaki gençlerin bu konuda bilinçlendirilmelerini, devlet tarafından toplumu bilinçlendirici politikaların izlenmesi, yasak ve cezalara ağırlık verilmesi, ailelere bu alanda bilgilendirme yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Çalışmada elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; Türkiye’de uyuşturucu madde sorunu ile mücadele konusunda önleme tabanlı, arz ile mücadele tabanlı ve rehabilitasyon odaklı kamu politikalarının varlığı söz konusudur. Ancak çalışmada belirtildiği gibi bu politikaların etkinlik ve başarı düzeyi vatandaşlar tarafından da benimsenmesi ve meşruiyeti ile doğrudan ilintilidir. Bu bağlamda uyuşturucu ile mücadelenin daha başarılı olabilmesi için mevcut kamu politikalarının vatandaşlara anlatılması, benimsenmesi ve bu konuda vatandaşların farkındalık düzeylerinin artırılması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Aşıcıoğlu, F. (2014). “Ülkemizde Uyuşturucu Sorunu ve Mevzuatta Yapılabilecek İyileştirmeler”, Türkiye’de Uyuşturucu Madde Bağımlılığı: Önleme, Tedavi ve Rehabilitasyon Çalıştayı 16-17 Haziran 2014 Yalova, Ed. Ömer Miraç Yaman ve diğerleri, s. 43-57, 1. Baskı, Yeşilay Yayınları.

Babahanoğlu, V. & Örselli E. (2016). Kamu Politikası Türkiye’de Uyuşturucu İle Mücadelede Uygulanan Politikalar Ve Toplumsal Algı, Çizgi Kitabevi, Konya.

Dağlı, Z. (2019). “Bağımlılıkla Mücadele Politikasında Din Görevlilerinin Rolü Üzerine Bir Değerlendirme: Düzce Örneği”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt: 24, Sayı: 2, s. 285-297.

Demirel, N. (2012). “Birleşmiş Milletler Çerçevesinde Uyuşturucu Maddeler İle Mücadele”, Akademik Bakış Dergisi, Sayı 28, s. 1-21.

Durmuş, M. (2018). “Ulusal Düzeyde bağımlılıkla Mücadele Politikaları ve İyi Uygulama Örnekleri”, Bir Kamu Politikası Olarak Bağımlılıkla Mücadele yeni yaklaşımlar ve Başarılı Örnekler, Ed. ATEŞ, Hamza ve Koçak Ahmet, Nobel Akademik Yayıncılık, s. 83-112, Ankara.

Eğilmez, O. B., Örum M. H., Dumlupınar E. & Egeli A. (2019). “Denetimli Serbestlik Uygulaması Kapsamında Yapılan Başvuruların Geriye Dönük Olarak Değerlendirilmesi: 2018 Yılı Verileri”, Bağımlılık Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 2, s. 80-87.

Ergül, E. (1996). “Uyuşturucu Maddelerle Mücadelede Uluslararası Çağdaş Politikalar”, Ankara Barosu Dergisi, Sayı 2, s. 229-232.

Gökgöz, Ş. & Koçoğlu G. (2007). “Adölesan Çağda Sigara ve Alkol Ölçme Davranışı”, Fırat Tıp Dergisi, Sayı: 12, Cilt: 3, s. 214-218.

Karlıova Soysal, E. & İren A. A. (2019). “Yeni Tehditler ve Küreselleşmenin Türk Dış Politikasına Etkileri”. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 33, s. 188-204.

Örselli, E. & Babahanoğlu V. (2016). “Türkiye Özelinde Uyuşturucu Madde Sorununun Kamu Politikalarına Etkisi: Pest Analizi”, I. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu 13-14-15 Ekim 2016, Asos Congress Bildiri Kitabı, s. 2139-2148, Elazığ.

Örselli, E., Babahanoğlu, V. & Bilici, Z. (2018). “Kamu Politikalarında Yeni Aktörler: Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları ve Ofisleri”, Turkish Studies, Volume 13/30, s. 303-318.

Pınarcı, M. (2014). Uyuşturucu Sorunu ve Mücadele Politikası, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara.

Polat, H. & Kök B. (2019). “Toplumda Madde Bağımlılığı Algısı: Bir Ölçek Geliştirme Çalışması”, Bağımlılık Dergisi, Cilt: 20, Sayı: 3, s:119-132.

- T.C. Başbakanlık (2013a). Ulusal Uyuşturucu Politika Ve Strateji Belgesi (2013-2018), Ankara.
- T.C. Başbakanlık (2013b). Ulusal Uyuşturucu Politika Ve Strateji Belgesi'nin Uygulanması İçin Ulusal Uyuşturucu Eylem Planı (2013-2015), Ankara.
- T.C. Başbakanlık (2018). Uyuşturucu İle Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2018-2023), Ankara.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı (2019). 2019/2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu (DDK) (2014). "Madde ve Diğer Bağımlılıklar ile Mücadele Kapasitesinin ve Bu Bağlamda Türkiye Yeşilay Cemiyetinin Değerlendirilmesi", Araştırma ve İnceleme Raporu, Tarih: 30/01/2014, Sayı: 2014/2, Ankara.
- T.C. İçişleri Bakanlığı (2018). "Uyuma Projesi", <https://www.icisleri.gov.tr/uyuma-projesi>, Erişim Tarihi: 12.09.2019.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2018). "Müfredatta "bağımlılıkla mücadele" vurgusu", <https://www.meb.gov.tr/mufredatta-quotbagimlilikle-mucadelequot-vurgusu/haber/15827/tr>, Erişim Tarihi: 12.09.2019.
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2015). "Uyuşturucu ile Mücadelede Acil Eylem Planı" <http://www.saglik.gov.tr/TR/dosya/1-96241/h/uy-muc-acil-eylem-planı.pdf>, s. 15, (E.T. 05.08.2015).
- Tekiner, M. A. ve Kayabaşı C. (2019). "Narko Terorizm Tehdidi İle Mücadelede Polis Eğitiminin Rolü Ve Önemi", Güvenlik Çalışmaları Dergisi, Cilt 19, Interpa Özel Sayısı, s. 137-154.
- TUBİM (2011). Türkiye Uyuşturucu Raporu 2011, Ankara.
- TUBİM (2017). 2017 Türkiye Uyuşturucu Raporu (2016 Verileri), Ankara.
- TUBİM (2019). Türkiye Uyuşturucu Raporu 2019, EGM Yayın Katalog No: 703, Ankara.
- TUIK (2018). "Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfus", <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>, Erişim Tarihi: 16.12.2018.
- Yaşar, Y., İçer Z. & Yazıcılar T. (2018). "Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Kullanılmasını Özendirme Suçu (TCK m. 190/2)", İstanbul Hukuk Mecmuası, Cilt: 76, Sayı: 2, s. 691-724.
- Yener, D. (2019). "ALO 191, 200 bin çağrıya yanıt verdi", <https://www.aa.com.tr/tr/saglik/alo-191-200-bin-cagriya-yanit-verdi-/1515984>, Erişim Tarihi: 12.09.2019.